

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre . . . 12 kor. Negyedévre . . . 3 kor.
Félévre . . . 6 kor. Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő:

DR. TÜR ALADÁR
ügyvéd.

Hirdetéseket és nyilttéri közleményeket

a kiadóhivatal vesz fel és azok előre fizetendők.
MEGJELEN MINDEN KEDDEN ES PENTEKEN.

Torontál vármegye a polgári iskolai reformért.

Ma már nemcsak sporadikus pedagógus ábrándként, hanem kor- és társadalmi szükségként jelentkezik minden iskolareform. A társadalmi rétegek istápolják a maguk érdekeit, a szellemi és fizikai életnek feltételeit, sőt a kor minden újabb mozzanatához idomítják azokat. Ez az ő specifikus munkájuk, fejlődésük, mely nem számíthat általános figyelemre mindaddig, míg az általános társadalmi hiányok, bajok akadályul nem jelentkeznek. Nemzeti életünknek legnagyobb hiánya, mondhatnánk abnormitása az a tény, hogy a szellemi és fizikai munka társadalmi rétegei között a jelenben még át nem lidalt ür tátong, nincs oly osztály, mely a szélsőségeket közepesen egyesítené. Hiányzik a minden izében produktív, intelligens és erős középosztály. E hiány a szellemi pályák felé sodorja azokat az életeteket is, melyek a termelő munka kiaknázatlan területén hivatottak lennének hajlamuk, családi és anyagi körülményeik folytán öntudatos munkába fogni a másik szélsőséget — a munkások millióit.

Ily körülmények között mi is, mint

a vármegye közéletének örökös munkásai örömmel üdvözlünk minden oly mozgalmat, mely erős, produktív polgári középosztályt akar megteremteni. Nem lesz tehát érdektelen, ha most helyet adunk Torontál vármegye törvényhatóságának — Grézló János kir. tanfelügyelő indítványára hozott, messze kiható határozatáról, mely a polgári iskolának reformját akarja. E határozat aktualitását még csak növeli az a körülmény, hogy biztos értesülésünk szerint a polgári iskola reformügye kedvezően fog eldőlni és a már felállított hétéosztályu próbaiskolák állandókká lesznek.

Ime tehát az indítvány, ennek indokolása és a törvényhatóság határozata:

„A nyugati államokban újabban mind erősebben érvényesül a törekvés, hogy az iskolák általában, a gyakorlati életre előkészítő iskolák különösen produktív munkaszeretetre neveljék az ifjúságot. E célból az iskolákat a vidék jellege szerint ellátják kisebb kert-, mezőgazdasággal vagy különféle ipari műhelyekkel, ahol a tanulóval a munkát megkedveltetve, a produktív életpályákra terelik az ifjúság nagy részét. A világon talán seholssem jogosultabb ez a törekvés, mint hazánkban, ahol a produktív pályák elkerülése, a tisztviselői és lateiner pályák megrohanása

szinte nemzeti jellegünkhöz tartozik már. Az egész nemzetre kiható fontosságú kérdés az, tudjuk-e végre-valahára igazi produktív munkára nevelni az ifjúságot, hogy a sok kiváló jogász, képzett hivatalnoki osztály mellett egy művelt, önérzetes, erős produktív polgári középosztályt teremtsünk. Ezt a törekvést szolgálják mindenütt a nyugaton az ugynevezett munkaiskolák és erre volna hivatva nálunk a megfelelően reformált polgári iskola, amely tantervében a gyakorlati munkának kellő helyet biztosítva, olyan magyar ifjúságot nevelne, mely az iskolából kikerülve, fölveszi az élettel a harcot, vagyoni függetlenségre törekszik és nem elégszik meg a csak szegényebb megélhetést biztosító hivatalnoki pályával. Nevelne ezzel egy olyan művelt középosztályt, amely nem irtózik a munkától és nem tartja urhoz nem méltó foglalkozásnak a produktív életpályát.

A megreformált polgári iskola ezen kifejezetten produktív munkaszeretetére nevelő feladatát megoldaná olyan szervezettel, hogy hétéosztályra kiegészítve, tantervében az egyes vidékek szükséglete szerint a mezőgazdaságtant, ipartant, könyvviteltant, ipari szakrajzot, jogot, nemzetgazdaságtant stbbit venné fel a kötelező tárgyak közé és ezeket az elméleti ismereteket kiegészítené az iskolához kapcsolt földterületen vagy ipari műhelyben végzett kerti és mezőgazdasági, esetleg különféle műhelyi

RÁCZITS és CZVRKUSITS

fűszer- és csemegeüzlete ZOMBOR, Szt. György-tér 6. szám.

==== Egy próbarendelés elég és meggyőződhetik arról, hogy kizárólag cégünk által

TELEFON:

„C O L U M B I A”

TELEFON:

29. szám.

név alatt forgalomba hozott pörkölt kávéink mégis a legjobbak.

29. szám.

Legnagyobb szakértelemmel válogatott elsőrendű fajok biztosítják cégünknek e cikkben a legjobb sikert.

====

Saját pörköldel! Naponta friss pörkölés!

====

ÁR J E G Y Z É K:

100—45

„COLUMBIA” igen finom háztartási keverék 1 kiló	4 korona 40 fillér.
„COLUMBIA” legfinomabb karlsbadi keverék 1 kiló	5 korona — fillér.
„COLUMBIA” nemes Maragugype, a kávék királya 1 kiló	6 korona — fillér.
„COLUMBIA” legnemesebb gyöngyfajok keveréke 1 kiló	5 korona 20 fillér.

munkával. Így minden vidék megkapná az életre nevelő, az élettel kontaktust tartó gyakorlati iskoláját, amely magába fogadná azt a sok ezerre menő tanuló-tömeget, amely nem törekszik az egyetemekre. A vidék szükséglete szerint volna aztán mezőgazdasági, vagy technikai irányú polgári iskola, amely közvetlen a gyakorlati életre látná el az ifjúságot gyakorlati tudással.

Megoldaná az a szervezet az Alföldön olyan nagyon is érezhető hibáját tanügyi rendszerünknek, hogy hazánkban a mezőgazdasági szakoktatás középfokú szervezetei egyáltalán nincsenek. A földmives iskolák és a gazdasági akadémiák között betöltetlen űr tátong. A kisbirtokosok és a kisebb középbirtokosok gyermekeinek gazdasági oktatásáról egyáltalán nincs gondoskodás. A jómódu parasztbirtokos fia jelenleg az elemi iskolán kívül vagy nem végez már iskolát, vagy 3—4 polgári vagy középiskolát jár, azután hazamegy gazdálkodni. Hol szerezhetné meg tehát az ilyen ifjúság azokat a gyakorlati ismereteket, azt a szakértelmet, amely nélkül a kis- vagy középbirtokon sem lehet értékes okszerű gazdálkodást űzni. Ezt az űrt is betöltené az egyéves önkéntességre is jogosító 7 osztályos mezőgazdasági irányú polgári iskola.

Az ilyen gyakorlati iskola hűzgapótló szerepét az Országos Magyar Gazdasági Egyesület szakbizottsága is belátta és éppen az Országos Magyar Gazdasági Egyesület fölterjesztésére a vallás- és közoktatásügyi minisztérium a földmívelésügyi minisztériummal karöltve két ilyen mezőgazdasági irányú hétosztályos polgári iskolát már állított föl Orosházán és Csabán. A technikai irányú iskolák felállítását a legközelebbi jövőre tervezik.

Ez az új típusú iskola, mely többek között a gazdaosztály gazdasági és társadalmi igényeit óhajtja kielégíteni, csak úgy felelhet meg messze kiható fontos missziójának, ha a 40—400 holdas gazdák, kiknek számát az Országos Magyar Gazdasági Egyesület több mint 30,000-re teszi, otthonukhoz lehetőleg közel találják az iskolát, mely fiaiknak bizonyos általános műveltséget ad és ezenfelül a gyakorlati gazdálkodásra is előkészíti őket. Országos érdek volna tehát a szükségleteknek megfelelő ilyen iskola felállítása, a vármegye gazdaközönségének érdeke pedig az volna, hogy a vármegye területén és pedig a vármegye székhelyén is állítsassék fel ilyen iskola. Erre való tekintettel a következő javaslatot terjesztem a törvényhatóság elé:

Intézzék a Törvényhatóság felterjesztést úgy a vallás- és közoktatásügyi, valamint a földmívelésügyi miniszter ur Nagyméltóságához a mezőgazdasági és technikai irányú 7 osztályos polgári iskolák felállítására érdekében és hasonló állásfoglalásra hivatva fel a többi törvényhatóságot is.

Végelentározat: „Torontál vármegye közönsége a beadott javaslat tartalmas okfejtését magáévá teszi s a felvett eszmét pártolja. Kivánatosnak tartja a produktív munkára nevelő iskola létesítést, mely azután minden irányban,

elsősorban a mezőgazdaság terén fog önálló, tetterős, kezdeményező képességgel bíró férfiakat nevelni.

Azt véli, hogy szükségünk van oly iskolára, melyből a mai kor nagy gazdasági harcában érvényesülni tudó nemzedék kerüljön ki. Már pedig nyilvánvaló, hogy iskoláink e követelménynek megfelelően képtelenek. Sem önállóságra, sem tettekrezségre, sem találékonyságra, sem jellemeszilárdságra nem nevelnek. De nem nevelnek a munkaszeretetre sem. Ugy hogy mind ezen tulajdonokat, melyekkel a jó iskolának a nagy átlagot el kellene látnia, nagyritkán, a véletlen kedvező körülményei vagy szerencsés hajlamok eredményeképp találjuk meg egyesekben.

Ha ezen hiányokat a felsőbb tanulmányokra előkészítő gimnáziumoknál és reáliskoláknál az egyetemi oktatás némiképp kiegyenlíti, a polgári és ehhez toldott felsőbb kereskedelmi iskolákból kikerülő ifju embert a magasabb képzettség ezen kiegészítő támaszterka nélkül bocsátjuk az életbe.

Innen van az, hogy akit környezete és hajlamai gyakorlati életpályára nevelnek is, nélkülözve a kitartó munkára, az önbizalomra s a kezdeményezésre nevelő iskola jótéteményét, de nélkülözve egyúttal a mienknél szerencsésebb társadalmak egész berendezkedésének és közfelfogásának helyes irányba terelő eleven erejét, rendszerint valamely szélsőségbe esik. Vagy elveszti, korlátlan szerzési vágya által indítatva, a lehetőségek józan és becsületes megítélésének képességét, vagy pedig a szatócs szűk látóköréből intézi dolgait.

Mindezen bajok s az is, mit az elfogadott javaslat tartalmaz, pedagógus szakemberek körében ismert dolgok. Régóta vitatják e kérdéseket s keresik a megoldás módját. Amidőn tehát Torontál vármegye közönsége ezen ügyben állást foglal, nem valami új eszmét óhajt szőnyegre hozni, hanem azt kívánja demonstrálni, hogy már nemcsak a szakemberek, de a nagyközönség s az azt képviselő közjogi testületek is élénken érzik oktatásügyünk eme hiányosságait.

Elhatározza ennél fogva, hogy úgy a vallás- és közoktatásügyi, valamint a földmívelésügyi miniszter urakhoz föliratot intéz, amelyben a mezőgazdasági és technikai irányú 7 osztályos polgári iskolák megalkotását és felállítását kéri.

Levelét intéz a társtörvényhatóságokhoz, hogy ezen ügyet sziveskedjenek megfontolás tárgyává tenni s amennyiben a felvett eszmét helyeslik, azt pártoló felirattal támogatni.

Eddig Torontál megye! Bácska törvényhatóságának lesz alkalmá a 7 osztályos polgári iskolával foglalkozni és az eszmét a megvalósulás stádiuma felé vinni. Mi hisszük is, hogy e törekvést a kultura iránti lelkesedés, e mélyen járó nemzeti érzés, fogja áthatni!

A Tisza-kormány kinevezése.

A hivatalos lapban megjelent a Tisza-kormány kinevezése. Az erre vonatkozó királyi kéziratok így hangzanak:

Kedves gróf Tisza! Önt magyar miniszteremmé ezennel kinevezem és a minisztérium megalakítása iránti javaslatait elvárom.

Kelt Bécsben, 1913. évi június hó 10-én.

Ferenc József s. k.

Lukács László s. k.

Magyar miniszterelnököm előterjesztésére honvédelmi miniszteremmé báró Hazai Samut, kereskedelemügyi miniszteremmé dr. Teleszky Jánost, igazságügy-miniszteremmé dr. Balogh Jenőt, vallás- és közoktatásügyi miniszteremmé dr. Jankovich Bélát újból kinevezem, illetőleg ezen eddig is viselt állásaikban megerősítem, — továbbá személyem körüli miniszterré báró Burián István belső titkos tanácsosomat, nyugalmazott közös pénzügyminiszter, főrendiházi tagot, földmívelésügyi miniszteremmé báró Ghillány Imre belső titkos tanácsosomat, országgyűlési képviselőt, belügyminiszteremmé pedig Sándor János nyugalmazott államtitkár, országgyűlési képviselőt kinevezem s a horvát-szlavon-dalmátországi minisztérium ideiglenes vezetésével magyar miniszterelnökömet bizom meg.

Az illetőkhöz intézett kézirataimat további intézkedés végett idezarom.

Kelt Bécsben, 1913. évi június hó 10-én.

Ferenc József s. k.

Gróf Tisza István s. k.

Az orvosszövetség közgyűlése Zomborban.

Folyó hó 10-én tartotta a Bács-Bodrog vármegyei Orvosszövetség évi közgyűlését Zomborban. A gyűlésen jelen volt körülbelül 70 vidéki és zombori orvos.

Elnöklő dr. Rényi a közgyűlést megnyitván, a szólni kívánók feljegyzésével Antalik jegyzőt, a jegyzőkönyvvezetésével Willhelm jegyzőt bizza meg. Elnöki megnyitóját a következőkben adja:

Tisztelt közgyűlés!

Körülbelül 15 éve, hogy fiókszövetségünk megkezdette működését s megelégedéssel konstatalhatom, hogy ez idő alatt ugy orvostársadalmi, mint közegészségi ügyekben nagy eredményeket értünk el, ezt pedig csakis úgy érthetjük el, hogy töle telhetőleg minden egyes kartárs kivette a munkából a maga részét; főképp azonban a tisztikar egyes tagjairak kellett sokat dolgozni. Tiszti főorvosa a vármegyének ugyan volt, de csak névleg, mert ugy az orvostársadalmi, mint a közegészségügyi ügyeket a fiókszövetség fennállása óta eddig a vezetőség végezte. Örömmel vettünk tudomást arról, hogy a vármegye főispánja dr. Spitzer Istvánt, fiókszövetségünk érdemduis titkárát nevezte ki a vármegyei tiszti főorvosává, aki fiókszövetségünkkel össze volt növe s aki nemcsak mint titkár, de mint volt jegyző is nagy érdemeket szerzett, hisz tudjuk, hogy az 1908. XXXVIII. t. c. végrehajtása körül elért eredményeket a fiókszövetség az ő elaboratuma alapján érte el; tudjuk azt mit tett ő a pénztárakkal végzett harcban, tudjuk, hogy ahol kellett, ott mint egy egész ember teljes eréllyel és elszánt-sággal küzdött; örömmel vettünk e kinevezésről tudomást azért, mert ennek következtében nem kell a fiókszövetségnek a főorvosi igát vonni, hanem teljes erejével az orvosrendi ügyeknek szentelheti működését. Amidőn én és valamennyien a főorvos urat szívünk egész melegével üdvözöljük, reméljük, hogy működését ezután is hasonló munkakedvvel és energiával fogja folytatni ugy az orvosrendi, mint a közegészségügyi ügyekben és pedig karöltve a fiókszövetséggel; kívánom, hogy akkor, amikor őt bizonyos regardok kötik a megyével szemben, ne ijedjen meg a nehézségektől, hanem nyerjen erőt kartársai bizalmából és szeretetéből; kívánom, hogy működését teljes siker koronázza, hogy megállapíthassuk ugy mi, mint a vármegye, hogy a diszes állást arra érdemes férfiú tölti

he. Ujból örömet fejezem ki dr. Spitzer főorvosi kinevezetése fölött s a közgyűlés nevében szívélyesen üdvözlöm.

A közgyűlés az elnök megnyitóját lelkes éljenzéssel és tapsal vette tudomásul.

Elnök ezután üdvözlő szívélyes szavakkal a zombori helyi szövetség megjelent elnökét és tagjait.

Dr. Spitzer titkár bejelenti a titkári állásáról való lemondását s az elnök üdvözlő szavaira főorvossá történt kinevezetése alkalmából a következőképp válaszol:

Mélyen tisztelt uraim!

Kedves barátomnak, elnökünknek megüdvözlő üdvözlőre engedjétek meg, hogy röviden válaszoljak. Köszönetet mondok nektek, kedves barátaim, azon kitüntető bizalmatokért, amellyel több mint egy évtizeden át legfontosabb anyagi és erkölcsi érdekeitek védelmére az én kezeimbe tettétek le. Azt hiszem, hogy szerény tehetségemhez képest e kötelességnek megfelelek s mai megjelentek s elnökünk elismerő szavai ezt látszanak igazolni.

A kapocs közöttünk nem lesz lazább, hanem még szorosabb hivatalos működésünk következtében.

Legyetek meggyőződve, hogy én úgy mint a múltban, a jövőben is lelkesen egész melegevel, tehetségem minden erejével oda fogok törekedni, hogy az orvosi kar és ennek egysége megtettesüljön, a szövetségnek erkölcsi súlyát s tekintélyét emeljem és az orvosi kar minden tagjának erkölcsi és anyagi méltányos érdekeit megvédjem.

Töltekek csak egyet kérek, teljesítse mindenki kötelességét pontosan és lelkesen, legyen fegyvertársam mindenki abban a törekvésben, amely gyönyörű vármegyénk egészségügyi újjászülését tervezi. Ez esetben nem fordulhat elő, hogy a hivatalos kötelesség és a kollektív érdekek egymással ellentétbe kerülhetnek.

Az orvosszövetségnek közel két évtizedes múltja van; működésében politikai, társadalmi, vallási, sem személyi érdekek sohasem játszottak szerepet, mindig és mindenütt a köz nagy érdekeiért és az orvosok anyagi és erkölcsi nivójának emeléseért küzdöttünk, így megtudtuk védeni mindig függetlenségünket felfelé és lefelé. Arra kérek benneteket, hogy jövő működésükben ezt a tisztá altruisztikus múltat kövessétek s akkor engem is mindig magatok között fogtok találni.

Elnök javaslatára a közgyűlés elhatározza, hogy dr. Spitzer főorvos beszéde egész terjedelmében jegyzőkönyvileg megörökíttessék.

Dr. Spitzer megyei főorvos a vármegye aktuális közegészségügyi kérdéseiről a következő előadást tartja:

Az előadás kezdetén általánosan vázolja azokat a nehézségeket, amelyekkel az orvos mindig és mindenütt találkozik közegészségügyi törekvései megvalósításában. Felhívja az orvosokat, hogy tőlük telhetőleg iparkodjanak a nehézségek leküzdésében résztvenni. A kulturtörekvések legnagyobb ellenségét a tudatlanságban, a nép, a hatóságok könnyelműségében és végre szerencsétlen és állandóan izgatott és nehéz politikai helyzetünkben tartja. Beszéde további folyamán a következő kérdéseket tárgyalta:

Ami még a speciális törekvéseinket illeti, engedjék meg, hogy azt a sorrendet tartsam be, amelyet hivatalos működésünkben követni fogok.

Elsősorban áll a tuberkulózis kérdése. Önök előtt nem kell fejtegetnem, hogy két körülmény új irányt adott a tuberkulózis elleni védekezésnek. Az egyik a tuberkulózis gyógyíthatósága, a másik pedig, hogy nem ököklött, hanem szerzett betegség, még pedig a mint Calmette fényesen bebizonyította, bizonyos ideig tartó állandó fertőzés szükséges, hogy valaki tuberkulózist kapjon.

Megyénkben gyűjtöm a statisztikai adatokat, még nincsenek feldolgozva, de már ma mondhatom, hogy a megyében sok helyütt

oly szomorú tapasztalatokra jutottunk, amelyek feltétlenül gyors beavatkozást követelnek.

Hiszem, hogy ugyanaz a siker fogja koronázni működésünket, mint Németországét, ahol 30 év alatt az 1876—1906. közötti időben a tuberkulózisban elhaltak száma 50%-kal csökkent.

Nagyon jól tudom, hogy a mostani statisztikánk nem ad kellő felvilágosítást a tuberkulózis pusztításáról, de mégis utmutatást ad arra nézve, hogy hol szükséges elsősorban a segítség.

A statisztika évenként körülbelül 80000 tuberkulózis halálesetről számol be, hogy mily értéke van az oly statisztikának, ahol 1911-ben csak 62.4%-ban végezték az orvosok a halottkémlést és végre, ahol a meghaltaknak csak 56.5%-át látta halála előtt orvos.

Még jobban problematikusá teszi a statisztikát Nágeli és másoknak az a feltevése, hogy az emberek 90%-a, sőt még ennél is több meggy árt tuberkulózis fertőzésen, míg 40-ik életévét eléri. Lubarsch nagyszerű vizsgálatai Düsseldorfban kimutatták, hogy míg az orvosi statisztika szerint 1910-ben 11.7%-a volt halál okoknak tuberkulózis, addig a boncolási statisztika 22.8%-ot mutatott ki; sőt ha az egy éven aluliakat leszámítjuk, akkor míg az orvosi statisztika 16.1%, a boncolási statisztika 59.3%-ot mutat ki.

Mélyen tisztelt uraim! Ezek tények, amik elől elzárkózni nem lehet, de más tényeket is említek, Lubarsch 22000 hullát boncolt s a következőket találta:

Cseesemőknél levő tuberkulózis mindig florid, gyógyulási hajlammal nyoma sincsen.

Gyermekeknél (1—16 év között) 12%-nál a gyógyulási folyamat megkezdődött vagy befejeződött.

Felnőtteknél 60%-ban talált gyógyulást, illetve gyógyulási stádiumot.

Albrecht és Arnstein pedig 100 6—16 éves gyermekek boncolásánál azt találták, hogy 87%-ban a bronchialis mirigyek tuberkulózissal fertőzöttek, de ezek 22%-a már gyógyult.

Csak azért említem e tényeket, amelyek nem rég közöltettek, hogy ebből is megállapíthatom azt a tényt, hogy a tuberkulózis mily nagy mértékben pusztít az emberek között, hogy valószínűleg nálunk nem 80000, hanem több mint 200000 ember hal meg tuberkulózisban, s végre megerősítem újabb adatokkal azt a köztudomású tényt, hogy a tuberkulózis gyógyítható, hogy több fele esetében a fertőzéseknek meg is gyógyul.

A Bács-Bodrog megyei viszonyok a beküldött statisztikai adatok szerint elég szomorúak, vezet az élen Bácsgyulafalva, ahol az egy éven aluliakat leszámítva 56.5%-ban tuberkulózis volt a halál oka, utána következnek szerb községeink, Tündéres 44.4%, Sajkáslak 35%, Dunagárdony 28.5%, Alsókaból 35%, Sajkásszentiván 35%-al, e mellett nagyon magas Bácskertes és Gomboson, ahol szintén 35%-ban tuberkulózis a halál oka.

Hogy e községekben a tuberkulózis terjesztésében a következő okok játszókat a főszerepet, azt magam tapasztaltam, mert Bácsgyulafalván az adatokat magam gyűjtöttem. Az első ok: a tudatlanság, nem hisznek a fertőzésben, a legtöbb szobában, hol tuberkulózis beteg van, a szobába sem lehet lépni az undortól, mindenütt esillog a köpet, ágyon, földön, széken; ehhez jön a hatóság és egyesek könnyelműsége; a lakás mizeria, az alkohol, a rossz táplálkozás s valamely iparág. Gyulafalván ez mind megvan, mint iparág a dohánytermelés egyik legfőbb előmozdítója a tuberkulózis terjesztésének, mert télen a szobában végzik a simitást és kötözést, ahol a tuberkulózis beteg köpete a dohányporral összevegyülve legkönnyebben ad módot a fertőzésre.

Sajnos, míg más vármegyében már megindultak a tuberkulózis elleni mozgalmak, nálunk alszik minden. Hiszem és meg vagyok győződve, hogy még az év folyamán megindul a Bács Bodrog vármegyei tuberkulózis elleni védekező egyesület, mely hatalmas hat-

falát fogja képezni annak az akciónak, amit a vármegyei törvényhatóság még e hó folyamán megindítani szándékozik.

Amint tudom és azt hiszem, hogy titkot nem árulok el, tervbe van véve Zombor városában egy nagyszabású tüdőbeteg gondozó intézet felállítása, amely a legmodernebbül mintaszerűleg felszerelve, központi szervét fogja képezni a vármegye több veszélyeztetett pontján felállítandó járási, illetve helyi dispensáriájának.

Ez intézménynek célja lesz a tuberkulózissal való fertőzést a lehetőséghez képest csökkenteni és megakadályozni, e célból az intézet a tuberkulózis betegeket és családjukat állandó felügyelet alá veszi s őket mindaddig gyámolítja, míg erre rászorulnak.

Az egyes betegeket a szükséges gyógyászati rendelkezés felül okszerű tanácsokkal ellátja, a fertőzés kerülésére kitanítja, helyes életmódra szoktatja, s minden eszközzel oda hat, hogy egyrészt a betegeknek a baj súlyosbodásának elejét vegye, másrészt a beteg bozzátartozóit a fertőzéstől megóvja.

Az intézet modern felszerelésénél fogva rendelkezésére fog állani a vármegyei orvosi karnak magán betegeiknél a korai diagnózis megtételére.

Természetes, hogy az intézet állandó fejlődésénél fogva működését az előbb felsorolt feladatokon kívül is ki fogja terjeszteni, amint anyagi viszonyai meg fogják engedni. Így elsősorban már is tervbe van véve Zomborban egy erdei iskola felállítása, ahol a veszélyeztetett gyermekek, továbbá vézna, csenevész és angolkóros gyermekek rendszeres testi és szellemi nevelésben fognak részesülni.

Ami már most a tervek kivételét illeti, elismeréssel kell megemlékezni dr. Danninger városi tiszti főorvos urról, aki fáradságot nem ismerő eréllyel és igaz lelkesedéssel Zombor városában a mozgalmat megindította és működésének eddigi eredményét a vármegye által szintén kezdeményezett akcióval egyesíteni kívánja s ezáltal lehetőségessé teszi, hogy Zombor város területén egy modern és nagyszabású intézmény létesülhessen.

A város kilitásba helyezte egy megfelelő épület adását, fűtést, világítást. A vármegye sem fog elzárkózni vagy egy nagyobb összeg adományozásától, vagy évi szubvenciótól. Az államkincstár ad 5000 K évi szubvenciót, 2000 K berendezési költséget, a munkásbiztosító pénztár kilitásba helyezett 2000 K évi szubvenciót és végre egy nagylelkű uriaszszony 4000 K-ás alapítványa szinte e célt szolgálja, úgy hogy a zombori intézet a társadalmi támogatás nélkül is ma körülbelül évi 10000 K jövedelemmel kezdi meg működését.

A vidéken még ez év folyamán 3 intézet volna felállítandó és e célra 6000 K áll rendelkezésünkre, az intézetek részére pedig jövő évtől kezdve évi 2—2 ezer K szubvenció van biztosítva. Természetes, törekvésünk az, hogy lehetőleg minden járási központban ily intézet állítsassék fel, ott légelőször, ahol az intézet részére a hatósági és társadalmi támogatás biztosított.

A második aktuális és égető kérdés s fertőző betegségek elleni erélyesebb és aktívabb küzdelem.

E kérdésben sikeres működés csak úgy lehetséges, ha nemcsak a vármegye, hanem a vármegye területén levő négy városi törvényhatóság hasonló intézkedéseket fog tenni. E törvényhatóságok földrajzi egysége kötelezi őket egységes és egyöntetű eljárásra, e célból az 5 tiszti főorvosnak közösen kellene kidolgoznia egy tervezetet, amelyet azután iparkodunk kellene mielőbb életbeléptetni.

A másik fontos momentum itt is a tanítás, minél intelligensebb a beteg és környezete, annál könnyebb a fertőzés továbbterjedése elleni védekezés.

A harmadik fontos momentum pedig, hogy a fertőző betegségek elleni küzdelem vezetését ne a néppel állandóan érintkező községi, hanem a járási orvos végezze. A járási orvos tartja első kötelességének a súlyosabb fertőző betegségek legelső eseténél a községben megjelenni, az intézkedéseket

elrendelni, ezeket pedig úgy maga a járási, mint a községi orvos ellenőrizze.

A negyedik momentum pedig az, hogy küszöböljük ki a járvány szót szótárunkból, ne a járvány ellen harcoljunk, hanem a fertőző betegség ellen.

Egy vörheny esettel szemben ugyanakkora apparátussal kell fellépni, mint hogyha 100 volna, s ha azt megtesszük, akkor siker fogja munkánkat vezetni. Ez történt Bácsgyulafalván, ahol egy esettel be is fejeződött a vörheny fertőzés, s Nemesmiliticsen, ahol dr. Donhoffer erélyes fellépésére a fertőzés utjai is ki lettek mutatva, s 2 esettel vége volt a betegségnek.

A harmadik sorban áll igen tisztelt uraim a vármegyei közkórház ügye. Nem fogok erről a kérdéssel részletesebben beszélni, hiszen talán még ez évben lesz alkalma fiókszövetségnek e kérdésben nyilatkozni. Most csak azt akarom bejelenteni, hogy a vármegyei irányadó körök a vármegyei közkórház mielőbbi felépítését elsőrendű kötelességüknek tartják.

Magam részéről csak azt mondhatom, hogy én iparkodni fogok még ez év folyamán oly tervvel előállni, amely úgy a betegek gyógyítását, mint a fertőző betegek elhelyezését a legmodernebb módon lesz képes megvalósítani. Csak azt akarom megemlíteni, hogy ez alkalommal lehet megoldani a tuberkulózis elleni további küzdelemben egy tuberkulózis gyógyintézet és egy üdülőtér felállítását.

S ha a kórház helyének megválasztása alkalmával az egyes városok és községek nemes versenyt fognak kifejtteni, az csak az intézmény előnyére szolgál s ha a kórházat vármegyei, közegészségügyi és közfoglalmi okokból elsősorban Zombor városában tartom szükségesnek elhelyezni, annál is inkább, mert a város is nagy áldozatokkal kész a kórház felépítéséhez hozzájárulni, az egyes községek nemes ambíciója e kulturális törekvésekben más uton nyerhet kielégítést. Így a vidéken volna elhelyezhető a tüdőbetegek üdülőtér, gyógyintézet stb.

S végre még mint aktuális és a közegészségüggyel szorosan összefüggő kérdést a szegényügy megoldását kell felemlítenem. E kérdéssel most azonban kimerítően tovább nem nyilatkozhatom.

Ami még most igen tisztelt uraim az orvosi kar érdekeit érintő aktuális kérdéseket illet, azt hiszem, hogy mindnyájan érezzük az orvosi kar nyomasztó helyzetét.

Mindent el kell követnünk, hogy az 1908. XXXVIII. t. c. teljes egészében végrehajtsák, megoldassák végre a fuvar kérdés, halottkémlési ügy, nyugdíjügy, kimondassák a viszonyosság a községi és körorvosok nyugdíjintézménye és a vármegyei tisztviselők nyugdíjintézménye között. A törvény szellemének megfelelőleg oda kell hatnunk, hogy a községi orvosok válláról le vétessék a hatósági orvosok teendői és a járási orvosok válláról pedig a mindennapi praxis gondja.

A községi orvos legyen gyógyító orvos, a járási orvos pedig tisztviselő, akinek a törvény gyönyörű és nehéz munkakört igen, de fizetést nem adott.

A tisztviselő orvosok anyagi helyzetének javítása és fuvarügyének rendezése kell, hogy egyik első feladatát képezze a szövetségnek.

Azt hiszem, hogy még az év folyamán lesz módunk teljes programmal önök elé lépni és támogatásukat kérni.

Mélyen tisztelt uraim! Engedjétek meg, hogy azzal fejezzem be előadásomat amivel kezdtem. Az orvos legyen zászlóvivője minden haladásnak és a felvilágosodásnak és e munkájában ne engedje magát eltántorítani sem helyi, sem országos érdekektől, sem politikai befolyásoktól.

Schenhauer egyik beszédében azt mondta, hogy a községi és körorvosok a természettudományok végvárai. Igaza volt, mi munkás orvosok, kik a végeken éltünk, egész életünk küzdelem volt a felvilágosultság érdekében a tudatlanság és a babona ellen. S ha valaki e működésünkkel szembe akarná helyezni a ma uralkodó erkölcsi felfogást bátran ismételtük Hypokrates híres mon-

dását: „Az orvos tudományok iránti szeretet előbb-utóbb az isten tiszteletére és ember szeretetre vezet.”

Az igazi s tiszta ember szeretet legyen vezető eszménk működéseinkben, akkor az orvosi kar megfogja találni méltó helyét, úgy a politikai, mint társadalmi szereplés terén.

Az éljenzéssel fogadott előadáshoz hozzászóltak a következők:

Dr. Róna (Baja) szerint a főorvos által előterjesztettek hézagpótló jellegűek, a vármegyében Szabadkán, Baján, Ujvidéken van dispensaira, míg a megyében nincsen; hiszi, hogy a főorvos agilitása a megyében is mielőbb eredményt hoz; Baján az eredmény nagyon szép; a fertőző betegségek elleni védekezés nagyon szükséges, tapasztalja azt a bajai közkórházban is, mily nagy baj, hogy a fertőző betegek elhelyezésére nincsen hely; a megyei közkórház létesítésénél figyelmét felhívja a főorvosnak az elmebetegek ügyére, mert ezeket elhelyezni már lehetetlen; célszerűnek tartaná egy nagyobb elmebeteg kórház létesítését esetleg valamely nagyobb községben; végezetül felhívja még a főorvos figyelmét a gyógyíthatatlan betegek elhelyezésének ügyére.

Dr. Danninger Zombor városi tisztviselő főorvosa előadja, hogy társadalmi uton iparkodott dispensairt létesíteni, ami sikerült is, s az alapszabályok is jóvá vannak hagyva; amikor dr. Spitzer főorvos lett, ő központi (városi és megyei együttesen) dispensairt ajánlott s ehhez oly kedvező feltételeket állított fel, melyek nagyon biztosítják ezen nagyszabású tüdőbeteg-intézet működését és prosperálását; ezért ő a közérdek és a szenvedő emberiség szempontjából dr. Spitzer főorvos tervéhez hozzájárult. — A fiókszövetség üdvözlétét a zombori fiókszövetség nevében köszöni, szintugy a meghívást is szívesen elfogadja, mert az a helyes, ha a megyei és városi fiókszövetség orvostársadalmi és orvosrendi ügyekben együttesen, egyöntetűen jár el. Végül kívánja, hogy a megyei főorvos ur szép programja teljessébe menjen.

Dr. Varró (Óbecse) a vármegyei közkórházat decentralizálni szeretné, vagy ha nem az egészet, úgy egyes részeit, pl. tüdőbeteg osztályt vagy egyéb osztályt, hogy a perifériák is részesüljenek a közkórház áldásában. Felhívja ezenkívül a főorvos figyelmét egy központi hatósági vegyvizsgáló állomás felállítására.

Dr. Weber (Bácsordas) szerint a közegészségügyi intézkedéseket a községekre ráoktrojálni kellene, mert a községi orvos a néppel s előjárósággal szemben tehetetlen, így pl. még ma is sok helyen nem rendelhető el a fertőző betegségben elhalt kocsin való vitele.

Dr. Balog (Óverbász) szerint a közkórház építésénél azon községek is figyelembe veendőek lennének, melyek nagyobb anyagi áldozatokat hoznak e célra, vagy ha nem is a megyei közkórház létesítették ott, kisebb kórházak építenek, hogy így a központi kórház anyaga csökkentessék. Verbászt ajánlja a közkórház helyéül.

Dr. Bernhardt, Baja városi tisztviselő főorvosa, óva int attól, hogy bármely kórházzal kapcsolatosan menház létesíttessék.

Dr. Spitzer főorvos zárószavában felhívja a községi orvosokat, hogy minden községben alakítsák meg a tuberkulózis ellen védekező egyesületet; a dispensairekre nézve jelenti, hogy ez évben tervbe vette dispen-

saire felállítását Óbecsén, Titelen és Palánkán, a jövő évben pedig fokozatosan minden járási központban; a gyógyíthatatlan betegek s gyógyíthatatlan, de nem közveszélyes elmebajosok elhelyezésére menházakat szándékozik létesíteni. A kórházra vonatkozólag a nemes verseny jó, mert ezáltal a megyei közkórház mellett a perifériákon is lehet kórházakat létesíteni. A bakteriológiai és vegyvizsgáló intézet az épülő központi tüdőbetegintézettel kapcsolatosan volna létesíthető.

Elnök a vitát bezárja s a főorvosnak mint a hozzászólóknak a nagyértékű fejtegetésekért köszönetét fejezi ki.

Minthogy Günther dr. Szabadka városi tisztviselő főorvosa a közgyűlésen nem jelenhetett meg, felkéri az elnökség, hogy a tisztviselő orvosok anyagi helyzetéről szóló elabratumát küldje; ezt az elnökség a hivatalos lapban közli s a legközelebbi közgyűlés tárgysorozatára tüzi ki, mikor is minden egyes kartárs hozzászólhat.

Dr. Deák Imre Ujvidékről értesíti a fiókszövetséget, hogy e hó 15-én a budapesti mentőegyesület lerándul Ujvidékre mentőegyesületet alakítani, erre az alkalomra a fiókszövetséget meghívja. A közgyűlés közszóval veszi a meghívást s elhatározza, hogy a fiókszövetség ezen ünnepélyen magát képviseltetni fogja.

Egyéb tárgy nem lévén, elnök megköszöni a megjelentek szíves érdeklődését s a gyűlést bezárja.

A fiókszövetség a közgyűlés után a tisztviselő főorvos vezetésével tisztelgett a vármegye főispánjánál és főjegyzőjénél, ahol a még aktuális orvosrendi ügyekben támogatásukat, illetve az ügyek mielőbbi elintézését kérik; mindkét helyen azon ígéretet kapták, hogy az 1908. XXXVIII. t. c. rendelkezéseit mihamarabb végrehajtja a törvényhatóság. A tisztviselő orvosok helyzetének javítására vonatkozólag a vármegye főispánja felhívta a megjelent orvosokat, hogy előterjesztésüket megtegyék, s azután minden lehető el fog követni, hogy kívánságait teljesítsék, annál is inkább, mert rövid hivatalos működése óta megtanulta az orvosi kar munkásságát és szorgalmát megbecsülte. A vármegye alispánjánál, kit nem találtak otthon, a szövetség minden egyes jelenlevő tagja névjegyet adta le.

Délben az Elefánt-szállóban társasbéd volt, melyen dr. Szabovljević Dusan főjegyző is megjelent s a vonatok indulásáig együtt volt az egész orvostársaság.

H I R E K .

Városi közgyűlés. Zombor szab. kir. város törvényhatósági bizottsága folyó évi június hó 14-én délután 5 órakor a városházán rendes közgyűlést tart, melyen több fontos tárgy kerül tárgyalásra.

Előléptetés. A király Latinovits Endre dr. miniszteri fogalmazónak a miniszteri segédtitkári címet és jelleget adományozta.

Arcképleleplezés. Az ujvidéki szerb főgimnázium tanári kara megfestette és nagy ünnepséggel leplezte le állami főfelügyelőjének, dr. Margalits Ede egyetemi tanárnak arcképét. Margalits 20 év óta áll a szerb főgimnázium élén főfelügyelői minőségben és igen nagy érdeme van az intézet felvirágoztatása körül.

Eljegyzés. Dr. Dungserszky György boldogasszonyfalvai orvos eljegyezte Lukits Szvetozár zombori kereskedő leányát, Dobrillát.

Juniális. A megye tisztikara, Seulty Ferenc alispánnal az élén f. hó 9-én délután sikerült juniális rendezett a Sikarcsóban, melyen legifjabb Szemző István főispán is megjelent. A tisztikar tagjai d. u. 5-6 óra tájban jöttek össze feleségeikkel, kellemes és vidám hangulatban töltötték az időt, aminek legfényesebb bizonyítéka, hogy a felkelő napot is még teljes együttesben ünnepelték. A juniális sikeréhez nagyban hozzájárult a kedvező idő, mely lehetővé tette azt, hogy az egybegyűltek a juniusi est kellemességeit teljes mértékben kiélvezzék.

Érettségi vizsga. A helybeli főgimnáziumban az érettségi vizsgálatok szóbeli része folyó hó 7. és 9-én folyt le dr. Rencz János nagybányai áll. főgimn. igazgató elnöksége alatt. Érettségi vizsgálatra jelentkezett összesen 19 növendék, kik közül *jelesen* értek: Nagy Béla, Rácz Gyula és Tápay Alajos; *jól* értek: Krónits István, Major József és Szmolenszky József, míg *egyszerűen* értek: Appelshoffer József, Báthory István, Falcione Nándor, Fölker Antal, Gergurov Szilárd, Hidassy Hugó, Komáromy Jenő, Kovalovszky József, Vajda László és Weszelovszky Karoly. Szeptemberben teendő javító vizsgálatra utasított a bizottság két növendéket, míg az egész vizsgálatnak 1 év múlva leendő megismétlésére 1 növendéket.

Ösztöndíj fiatal iparosok vagy idősebb segédnek részére. A kereskedelmi m. kir. miniszter Mária Valeria főhercegnő ö. cs. és kir. fensége születésének emlékeztetőre Voigtländer Frigyes bécsi gyáros, kereskedelmi tanácsos által alapított ösztöndíj. keretben 2200 koronát kitévő kamataira pályázatot hirdet. A fenti kamatösszegekből 2 (két) egyenként 1100—1100 koronás ösztöndíjat alakít. Ezen ösztöndíjakat képesítéshez kötött ipart űző 2 (két) szegényebb sorsu, érdemes szakmájában kiváló és józan életű kezdő fiatal, magyar honos iparosmesternek vagy idősebb segédnek fogja odaitélni továbbképzés vagy műhelyi berendezés céljából, avagy forgatóke gyanánt. A kellőképp felszerelt folyamodványok a m. kir. kereskedelmi miniszterre címezve folyó évi június hó 30-áig a szegedi kereskedelmi és iparkamarához nyújtandók be, hol megkeresésre bővebb felvilágosítás nyerhető.

Kiállítás megnyitás. A városunkban fenálló Bácsmezei Nőipariskola folyó hó 21-én az iskola helyiségében (Husvéth ház) munkakiállítását megnyitja. Megtekinthető reggel 8—12, délután 3—7-ig. E kiállításra felhívjuk a közönség szives figyelmét. A megtekintés díjtalan.

Iskolai záróünnepély. A kerényi községi iskola folyó hó 8-an délután fél 4 órakor tartotta meg évi záróünnepélyét színelőadással egybekapcsolva, mely alkalommal az iskolásleánykák „A tavasz tündére” című színművet adták elő ügyesen. Az előadás végével a leánykák tüntető hódolatuknak adták kifejezést az iskola magasrangú elnöke, méltóságos kamjonkai Szemző István ur Bács-Bodrog vármegye főispánja iránt, megköszoruzván arcképét. A derék szereplők voltak: Dörner Margit I. o. t., Heitzmann Margit II. o. t., Gärtner Mária III. o. t., Schmidt Mária III. o. t., Géczy Reli IV. o. t., Müller Katica IV. o. t., Pozsonyi Böske V. o. t., Stöckl Katica V. o. t., Gärtner Mária VI. o. t., Gärtner Erzsébet VI. o. t. Szószavalatukkal kitértek: Amstadt Katalin V. o. t., Müller Mária V. o. t. és Rauth Katalin V. o. t.

Egy millió hamis bankó. A budapesti rendőrségnek már hónapok előtt tudomására jutott, hogy Benecik Antal építészjelölő gyanus emberekkel érintkezik. A fiatal rajzoló az utóbbi időben feltűnően elegánsan öltözködött, a Rákóczi-ut 57/b számú házában levő lakására dusan öltözött hölgyek jöttek, akikkel valóságos orgiákat rendezett. A rendőrség detektívjei figyelni kezdték Benecik Antalt és így megtudták, hogy igen gyakran találkozik Muzslay Józseffel és órák hosszáig tárgyal vele. Muzslay már régi ismerőse a rendőrségnek. A hatvanhétéves ember ugyanis harminckét évet töltött a

legkülömbözőbb bűnökért a fegyházban. Azt is megállapították, hogy Benecik nagyon gyakran leutazott vidékre és ott is nagyon gyanus emberekkel tárgyalt. Hosszas nyomozás után a detektívek megtudták, hogy Benecik Antal barátaival pénzhamisító bandát alapított. A társaságnak az volt a terve, hogy egy millió korona értékű hamis ötven koronás bankót gyártanak, forgalomba hozzák azokat és azután kiszöknék Amerikába. A társaság leghasznosabb tagja Benecik Antal volt, aki zselatinra már le is rajzolta az ötven koronások mintáját. A pénzhamisító műhely Gomboson volt Derkó Fábrián szabómester házában. A műhelyben a zselatinról kőlapokra rajzolta át Benecik a bankó mintáját, azután kiszínezték a papírokat és készen voltak a hamis ötven koronások. Ezeket a gyártmányokat azonban Muzslay József, a bankószakértő nem találta elég jónak és ezért elégették. Később azonban újabbakat készítettek. Ezek sikerültek és több hamis bankót értékesítettek is. Amint a detektívek bizonyosságot szereztek ezekről a dolgokról, el akarták fogni őket. Ekkor azonban nem voltak már fővárosban. Elutaztak tehát Gombosra, de ott sem találták meg őket. Több napi keresés után végre Szilágyi községben bukkantak rá Benecikre és Muzslayra, amint javában mulatoztak. Átmentek azután Gombosra, ahol lefoglalták a műhely gépeit. A kőlapok és gépek mintegy három métermázsát tesznek ki. Letartóztatták azután Derkó Fábrián s Gálík Ferenc szabómestert, aki a társaság egyik szinten nagyon tevékeny tagja volt. Mind a négyet az összes bűnjelökkel együtt föl vitték a budapesti főkapitányságra.

Muzeumnyitás. A Bács-Bodrog vármegyei történelmi társulat muzeumának régiséggyűjteménye június hó 15-én (vasárnap) délután 3—5-ig díjtalanul megtekinthető.

Nagy hitelezési család. Fiumében Pálóci Horváth Ede ottani kifőző állandóan élelmiszerkereskedőnek adta ki magát és hangzatos üzleti nyomtatványokon az ország minden részéből árukat rendelt. Ha az áru hitelbe érkezett, nem fizette meg az árát, ha pedig utánvétellel volt terhelve, sürgönyileg kérte a feladót az utánvét elengedésére, mert a könnyen romlandó árukat csak abban az esetben veheti át, ha kifogástalan állapotban vannak. A kereskedők ezután csak a legerélyesebb uton tudtak követelésük egyrészéhez jutni, mert Horváth Ede rendszeren kiegyezett velük. Számos pöre támadt ezekből az esetekből és a fumei járásbíróóság rendszeren el is marasztalta tartozásának megfizetésére, de behajtani a követeléseket nem lehetett. Egyik hitelezője végre büntető feljelentést tett ellene és a fumei törvényszék Horváth Edét egy hónapi fogházra ítélte. Horváthnak számos hitelezője van az ország minden részében és ezek most valamennyien büntető feljelentést tesznek ellene. Futakon is 1800 koronával csapott be káposzta termelőket és sok kisbirtokost megkárosított Bácsmezeiben is. Valószínű, hogy tovább is folytatja csalásait, azért is figyelmeztetjük a bácskai gazdákat, hogy fel ne üljenek a szélhámoságnak és óvakodjanak a csalótól.

Juniális. A bezdáni önkéntes tűzoltótestület folyó évi június hó 15-én Bezdában a „Fekete sűrű” nevű kincstári erdőben rendezési alapja javára világpostával, konfetti és szerpentin csatával, tűzijátékkal és egyéb szórakoztató mutatványokkal egybekötött juniális rendez. Belépődíj személyenként 1 kor.

Felborult csónakázók. Baján a napokban egy négytagú társaság csónakázott a Dunán. Egy vigyázatlan pillanatban a sebesár elragadta őket és a hajóállomáshoz sodorta, ahol felborultak. A következő pillanatban azonban a szerencsétlenség színhelyén termett a D. D. S. G. hidőre, Bukovác József és társa, Orlovác István és megmentették a felborult csónakázókat a halál torkából.

Betörés. Ruzsicska József ujvidéki dunaparti vendéglős tőzsdéjébe ismeretlen tettesek betörték és a felhalmozott készletet meglopták. A rendőrség keresi a tolvajt.

Megszökött urileány. Karócs Zsófia 14 éves pécsi urileány Szabadkára szökött. Ott már várta a rendőrség. Kihallgatása alkalmával azt mondta, hogy a szülei elhaltak s nevelőszülei rossz bánásmódja elől menekült Szabadkára, hogy a Pécsről Szabadkára jött Kiliány-féle cirkuszhoz artistanőnek szerződjön. Most a szabadkai rendőrség foglya.

Megakadályozott öngyilkosság. Sámen György óbecsei fődbirtokos jószágőr Gyula nevű fia Budapestről azt írta az apjának, hogy öngyilkos lesz, mert 500 korona helyett csak 100 koronát küldött neki az apja. A detektívek apja távirati kérelmére felkutaták az öngyilkos-jelöltet és meg is találták egy kávéházban, hol nagy busan itta a feketét. Bevették a főkapitányságra, hol egy megtöltött revolvert vettek el tőle. Apja föl utazott érte a fővárosba.

Öngyilkosság. Blizanátz Sztéván esurogi lakost a pincéjében felakasztva találták. Höltrahagyott levelében azt mondja, hogy a családdal való pereskedés miatt elkeseredettségében lett öngyilkos.

Nekivadult lovak. Veszelinov Bózsa ófutaki lakos a II. Rákóczi Ferenc uton hajtott. Lovai megbokrosodtak és az izr. elemi iskolának vaskorlátját áttörték. A rendőrség az okozott kár megtérítésére ítélte a vigyázatlan gazdát.

Egy kis diák balesete. Grohmann Károly szabadkai első gimnázista az Alföldi Gazdasági Egyesület nevelő intézetében van kosztban. Éjjel álmos fővel fölkel és a folyosón keresztül a félreeső helyre ment, visszajövet nem találta meg a nagy sötétségben a hálószoba ajtaját, mire fellépett egy nyitott ablakba és azon hiszemben, hogy az emeletre vezető lépcsőre akadt, tovább lépett, de mintegy 5 méter magasságból alábukott, de szerencsére az ablak melletti huzódó villanyhárítóba fogódzott és ezen csuszolt le a földre s horzsolást szenvedett a tenyerén, azonkívül a jobbkarja csuklóját eltörte. Egész éjjel ottmaradt a földön, mert nem mert kiabálni s csak reggel bukkantak rá.

Halálos fürdés a Tiszában. Haman Péter hajólegénynek nagyon melege volt, fürödni ment a Tiszába, de egyszerre görcsöt kapott és mielőtt társai segítségére mehettek volna, elmerült a vízben és csak holttestét halászhatták ki a Tiszából.

Kimentett fuldukló. Tóth László zentai nyomdászsegéd fürdött a Tiszában és beuszott a Tiszán lefelé haladó tutajokra, uszás közben azonban elfáradt és többször a víz alá merült. A fürdőházból és partról többen csónakra ugrottak és szerencsésen kimentették a biztos halálból.

Eltűnt gabonakereskedő. Braun Jakab zentai jónévű gabonakereskedő néhány nappal ezelőtt eltűnt Zentáról. Braun, ki a zentai zsidó hitközségnek és a zentai munkapártnak elnöke volt, 160000 korona adósságot hagyott hátra. Fényűző életmódot folytatott, de az utóbbi hónapokban börzespekulációkon sokat vesztett. Egy hete, hogy elköltözött a városból s azóta nem tud róla senki.

Művészet — Irodalom.

Schön Adolf könyvkereskedésében Zomborban (telefon 161.) kaphatók az e héten megjelent következő könyvujjdonságok:

Dr. Bene, Az összeférhetetlenség. 1 K.
Gaál, Porcellán kisasszony. 180 K.
Garault, A mumus. 60 fil.
Kogutovitz, Budapest térképe. 50 fil.
Kogutovitz, Magyarország közigazgatási térképe. 3 K.
Kollov, Sztrájkol a golya. 60 fil.
Osváth Eszter, Versei. 3 K.
Regnier, Szt. Márton élete. 160 K.
Simonyi, Álmodó Élet, versek. 2 K.
Dr. Venetiáner, A zsidóság eszméi. 2 K.
Weber, Az elnökné. 60 fill.
Weininger, Nem és Jellem. 7 K.

HIRDETÉSEK.**A meghülés következményeit**

sokkal könnyebben viseljük el, ha egy ideig Scott-féle Emulsiót szedünk és ezáltal a testet állandóan új erőhöz juttatjuk. A Scott-féle Emulsió hatása oly kipróbált és elismert, hogy sokan felnöttek épügy, mint gyermekek rendszeresen szedik a meghüléssel fenyegető időben, vagy a hidegebb időszak beállta előtt, hogy a meghülésnek elejét vegyék. A test ellenállóképessége ezáltal rendkívül fokozódik, ami különösen gyengébb szervezettű embereknél, akik különben minden időjárásváltozásnál hülésekkel bajlódnak, kívánatos hatás.

A legtisztább és leghatékonyabb alkatrészekből készült és a különleges Scott-féle eljárás által élvezhető és jóízűvé tett Scott-féle Emulsió megbízható és alkalmas szer az egészségnek tartós és gyors megerősítésére. 1-3

Egy eredeti üveg ára 2 korona 50 fillér. Minden gyógyszertárban kapható. Ha ezen lapra hivatkozva 50 fillér értékű bélyeget küld Scott és Bowne G.m.b.H. címére Wien, VII., akkor egy gyógyszertár utján próbaadagot küldünk.

793. szám egys. 1913.

Pályázati hirdetmény.

Veprőd községnél megüresedett egy gyalogrendőri állásra pályázatot hirdetünk.

Javadalmazás: évi 675 kor. készpénz havi utólagos részletekben; egyenruha és felszerelés természetben.

Pályázati kérvények **1913. évi június hó 30-ig** Veprőd község előljáróságánál nyújtandók be.

Veprőd, 1913. évi június hó 1-én.

Dr. Faller Alajos, jegyző. **Pollinger Gáspár,** 2-2 bíró.

3824/913.

Pályázati hirdetmény.

Az Ofutak községnél lemondás folytán megüresedett községi végrehajtói állásra pályázatot hirdetek.

A pályázati kérvények benyújtásának határideje **1913. évi július hó 15-ike.**

Az állás javadalmazása: a község pénztárából előleges havi részletekben kiutalványozandó 800 kor. évi fizetés és a községi képviselőtestület által 5 évre megszavazott évi 200 korona drágasági pótlék, mely azonban még törvényhatósági jóváhagyást igényel.

Ujvidék, 1913. évi június hó 7-én.

T R E N K A,

2-1

tb. főszolgabíró.

HIRDETÉSEK

FELVÉTELNEK

LAPUNK KIADÓHIVATALÁBAN.

22565. szám

alisp. 1913.

Bács-Bodrog vármegye alispánjától.

Versenyárgyalási hirdetmény.

A kishegyesi vasuti állomáshoz vezető törvényhatósági közut 974.0 m. hosszú szakaszának kiépítése az 1913—1914. évi közuti költségelőirányzat terhére Bács-Bodrog vármegye alispáni hivatalának 1913. évi május hó 20-án 1914/1913. szám alatt keltezett rendeletével engedélyeztetvén; a végrehajtandó utépitési munkálatok biztosítása céljából ezennel nyilvános írásbeli versenyárgyalást hirdetek.

1. Ezen utépitkezésnél az alább felsorolandó munkálatok lesznek teljesítendőek:

a) földmunka;

b) építési kő-, kavics-, zuzalék és homok anyagok termelése, vasuti vagy vízi szállítása, le-, illetve kirakása, az uttestre való kifuvározása és ott szabályos idomokban való halmozása;

c) kőpálya előállítása, mely munkában foglaltatnak az (utszekerény kiemelése, alapkövezés, kavicssterítés, padka és rézsűrendezés), továbbá a feljárók burkolása és kerékvetőök szállítása és felállítása s végül

d) műtárgyak építése.

Az egyes munkanemekre külön-külön is lehet ajánlatot tenni, de az egész munkálatra együttes ajánlat is tehető.

2. A munka teljesítésének határidejéül a föld, kőanyagszállítási, kövezési és műtárgy építési munkákra vonatkozólag az átadás napjától számított tíz hét kötetik ki, míg a padka rendezés és lejárók burkolatának lerakása a házi kezelésben hengerezéssel párhuzamosan lesz teljesítendő: úgy azonban, hogy a hengerezés befejezése után legkésőbb két héttel ezen munkák is készen átadandók lesznek. Megjegyezni kívánom, hogy ezen határidőkre a téli november 1-től március 1-ig terjedő időszak beszámíthatni nem fog.

3. Az ajánlatok egységárrakkal teendőek; százalékos árengedményt, vagy felülfizetést tartalmazó ajánlatok nem lesznek figyelembe véve.

Csak szabályszerűen kiállított, magyar nyelven szövegezett, ivenként egy koronás bélyeggel ellátott és pecséttel lezárt, sértetlen borítékba elhelyezett és közvetlenül vagy posta útján beadott ajánlatok fognak tárgyalás alá vétetni.

Az ajánlatot tartalmazó boríték a következő felirattal látandó el:

„BÁCS-BODROG VÁRMEGYE ALISPÁNJÁNAK

ZOMBOR.”

Ajánlat a 22565. alisp. 1913. számú versenyárgyalási hirdetésben kiirt kishegyesi vasuti állomásra vezető törvényhatósági közut 974.0 m. hosszú szakaszának kiépítésénél végrehajtandó munkálatokra.

A kőanyagokra csakis a költségvetésben és a vonatkozó feltételekben körülírt minőségű kőekkel tehető ajánlat. Az ajánlattal együtt a szállítani szándékolt kőanyagokból (terméskő, kavics, zuzalék és homok) az ajánlattevő pecsétjével ellátott 2—2 db egymással egyező minta is bemutatandó.

Amennyiben a bemutatott kőanyagok a budapesti kir. József-műegyetem laboratóriumával kapcsolatos kísérleti állomás által már megvizsgáltattak, az ajánlathoz ezen hivatalos vizsgálatról kiadott bizonyítványok hiteles másolatban csatolandók.

A kőanyagok szállítására a m. kir. államvasutakon az érvényben levő II. kivételes díjszabás egységtételei fognak alkalmaztatni, míg a Bács-Bodrog vármegyében levő h. é. vasutakon, továbbá a Ferenc- és Ferenc-József csatornán a kőanyagok szállítására kikötött kedvezmények érvényesek, mely körülmény ajánlattevők által a kőanyagok egységárainak kiszabásánál figyelembe veendő.

Az ajánlattal bemutatandó kőminták mindegyike felragasztott címkével látandó el, melyen vállalkozó cége és a kőminta származási helye tisztán és olvashatóan feljegyzendő.

A kiírási művelethez a hivatalos költségelőirányzat nem csatoltatik és pályázók által be nem tekinthető.

4. Az ajánlatok Bács-Bodrog vármegye alispáni hivatalánál (Zombor, vármegyei székház, I. emelet, közigazgatási iktató) 1913. évi július hó 3-ik (csütörtök) napjának délelőtti 9 órájáig adandók be. A később érkezettek nem fognak figyelembe vétetni.

5. Bánatpénzül készpénzben, vagy biztosítékképes értékpapirokban az ajánlati költségvetés végösszegének 5%-a legkésőbb 1913. évi július hó 2-ik (szerda) napjának déli 12 órájáig jelen hirdetmény számára való hivatkozással a zombori m. kir. adóhivatalnál teendő le.

Az adóhivatali letéti nyugta vagy közjegyzőileg hitelesített másolata, esetleg a postai feladó-vevény az ajánlathoz csatolandó.

A bánatpénzt az ajánlathoz csatolni nem szabad, sem készpénzt, sem értékpapírost.

6. A versenyárgyalás Zomborban a vármegye székházának I. emeleti kistermében 1913. évi július hó 3-ik (csütörtök) napján délelőtti 9 órakor fog

megtartatni; a versenytárgyaláson, illetve az ajánlatok felbontásánál az ajánlattevők, vagy azok igazolt képviselői jelen lehetnek.

7. A munkálatokra vonatkozó általános és részletes feltételek, tervek, az ajánlati költségvetés, rajzok, minták és az ajánlati minta a zombori m. kir. államépítészeti hivatalban jelen hirdetmény közzététele napjától az ajánlatok benyújtásának határidejéig a rendes hivatalos órák alatt tekinthetők meg.

Az ajánlati minta, az ajánlati költségvetés nyomtatványa ivenkint 30 fillér árban a közigazgatási kiadóhivatalban (vm. székház, II. emelet) a hivatalos órák alatt a vármegyei kiadótól szerezhetők be.

8. Az ajánlattevők ajánlataikkal a végleges döntésig kötelezettségben maradnak.

9. A munkálat elnyerője — az ide vonatkozó munka feltételek értelmében — annak teljesítéséhez hazai és pedig első sorban magyar honos műszaki erőket, tisztviselőket, iparosokat, alvállalkozókat, munkavezetőket, munkásokat stb. tartozik alkalmazni; a munkálathoz szükséges anyagokat pedig teljesen a magyar szent korona országaitermelése és ipara révén tartozik beszerezni.

Ezen kötelezettség teljesítésére nézve minden tekintetben a közszállítási szabályrendelet ide vonatkozó határozmányai irányadók.

10. Azon pályázók, kik eddig Bács-Bodrog vármegye törvényhatóságával üzleti összeköttetésben még nem állottak, illetőleg előtte ismeretlenek, tartoznak szállítóképességeiket és megbízhatóságukat az illetékes kereskedelmi és iparkamara bizonylatával igazolni.

11. A munkálat odaitélése felett a Bács-Bodrog vármegye közigazgatási bizottsága dönt végérvényesen, mely bizottságnak fentartatik a jog, hogy a beérkezett ajánlatok között az ajánlott egységárakra való tekintet nélkül szabadon választ.

Zombor, 1913. évi június hó 12-én.

SCULTÉTY FERENC,
alispán.

ÜZLETÁTHELYEZÉS!

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására adni, hogy

varrógép és kerékpár

üzletemet megnagyobbítva a **Szent János-utca 8. sz. házba** (leányiskola, illetve zárda mellett) helyeztem át. Állandó elvém, hogy a közönséget mindig lelkiismeretesen kiszolgáljam; mindezt szakismeretem folytán tehetem, mert a legjobb gyárakkal állok állandó összeköttetésben. Különösen kiemelem, hogy csakis nálam szerezhetők be a világhírű

„**PFÄFF**“ varrógépek. Ugy ipari, mint családi használatra e varrógépek, minőség és tartósság tekintetében, első helyen állanak.

Nagy mechanikai gépműhelyemben

varrógép, írógép, számológép, kerékpár, gramophon és minden e szakmához tartozó gépek javítását szavatosság mellett eszközölöm.

A nagyérdemű közönség pártfogását továbbra is kérve, vagyok

kitünő tisztelettel **TURY JÁNOS,**
mechanikus.

10-10

4311/1913. szám.

Árverési hirdetmény.

Müller János végrehajtónak Simigy János zombori lakos végrehajtást szenvedő ellen indított végrehajtási ügyében a telekkönyvi hatóság a végrehajtási árverést 130 kor. tőkekövetelés és járuléka behajtása végett a zombori kir. törvényszék, a zombori kir. járásbíróság területén levő, Zombor városban fekvő s a zombori 8789. sz. betétben foglalt Simigy János és neje Tancsik Erzsébet nevében álló A I. 1-3. sor, 21409., 21410., 21411. hrsz. 33. ö. i. sz. ingatlanokból Simigy Jánost megillető fele jutalékra 1086 kor 50 fillér kikiáltási árban Tancsik István és neje Dosztány Borbála javára bekebelezett élethossziglani haszonélvezeti jog fentartásával, ha azért legalább 2045 korona ígértetik, ellenesetben ennek fentartása nélkül — elrendelte

Az árverést 1913. évi július hó 9-ik napján délután 3 órakor a telekkönyvi hatóság hivatalos helyiségében (Megyeház, I. em. 18. ajtó sz.) fogják megtartani

Az árverés alá kerülő ingatlanok a kikiáltási ár $\frac{2}{3}$ ánál alacsonyabb áron nem adhatók el.

Az árverelni szándékozók kötelesek bánatpénzül a kikiáltási ár 10 % át készpénzben, vagy az 1881 LX. t. c. 42 §-ában meghatározott árfolyammal számított óvadékképes értékpapírosban a kiküldöttnél letenni, vagy a bánatpénznek előleges bírói letétbe helyezéséről kiállított letéti elismervényt a kiküldöttnek átadni és az árverési feltételeket aláírni (1881. LX. t. c. 147., 150., 170. §§; 1908. XL. t. c. 21. §)

Az, aki az ingatlanért a kikiáltási árnál magasabb ígéretet tett, ha többet ígérni senki sem akar, köteles nyomban a kikiáltási ár %-a szerint megállapított bánatpénzt az általa ígért ár ugyanannyi % áig kiegészíteni (1908. XL. t. c. 25. §) — Zombor, 1913. évi április hó 16. napján Hadány s. k., kir. tszékí bíró.

A kiadmány hitelül:
Weber,
telekkönyvvezető

Bácsmegeye első cipőraktára **Holländer József** Kossuth Lajos-utca 2. Alapított 1873. évben. Ajánlja óriási raktárát legjobb minőségű férfi-, női- és gyermekcipőkben és papucsokban. Hazai, kobrai és külföldi gyártmányokban.

Gergurov György fűszer, esemege, bor, tea, rum, ásványvíz- és festék-kereskedése Zomborban, Szentháromság-tér és Basa-utca sarkán (a volt Tarczay-féle emeletes házban). Szolid árak! Pontos kiszolgálás!

Ha jól és olcsón akar vásárolni, keresse fel a **Klein Vilmos és Tarsa cég** üzletét (Kossuth Lajos-utca 1. sz.), hol mindenféle rövid-, szövött-, bőr- és acélárut nagy választékban jutányosan kaphat. 50-14

Scherer M. megnagyobbított és kibővített nagy butor-, üveg- és porcellán-raktára, Kossuth Lajos-utca. Nagy választék uri ebédlő- és hálószoba berendezésekben. Kárpitozott butorjavítás, képkeretezés és üvegezés elfogadtatik.

Sirkövek, továbbá mindennemű kőfaragó és márványmunkák szakszerű készítését vállal **ifj. Stempel Samu** kőfaragó Zombor, Rákóczi-ut 41. sz. — Nagy raktár kész sír-emlékek és butor-márványlapokban. Márvány-füreszelés és csiszolás.

Virágkoszorúk és csokrok, virágkosarak stb. a legmodernebbül és legolcsóbban készít **Goesser Antal** Rákóczi-ut 42. szám. — Telefonszám 129. — Diszoklevéllel kitüntetve.

3823/913.

Pályázati hirdetmény.

Az Ofutak községnél lemondás folytán megüresedett községi irnoki állásra pályázatot hirdetek.

A pályázati kérvények benyújtási határideje: **1913. évi július hó 15-ike.**

Az állás javadalmazása: a községi pénztárból előleges havi részletekben kiutalványozandó 1900 kor. évi fizetés és a községi képviselőtestület által 5 évre megszavazott évi 200 korona drágasági pótlék, mely azonban még törvényhatósági jóváhagyást igényel.

Ujvidék, 1913. évi június hó 7-én.

T R E N K A,
tb. főszolgabíró.

2-1

Villany lámpa,

három darab,

alig használt,

olcsón eladó

Szent János-utca 9. szám alatt.

3-2

Van szerencsém

a n. é. közönség szives tudomására adni, hogy

Apatinban a vasut-

állomással szemben az

„Arany ponty”-hoz

cimzett vendéglőmet

megnyitottam, ahol

bármikor a legrövi-

debb idő alatt kitünő

halpapríkás

kapható. Kérem az ed-

digi régi vendéglőmben

tanusított szives bizal-

mat és látogatást. :: ::
:: :: Teljes tisztelettel

Klemm Mátyás,

vendéglős.

4-4

1620. szám. 1913.

Hirdetmény.

Nádalja község előljárósága köz-hírré teszi, miszerint a község mint erkölcsi testület tulajdonát képező vadászati jog az 1883. évi XX. t. c. 3-ik szakaszában foglaltak értelmében, Nád-alja község tanácstermében **1913. évi június hó 24-én** megtartandó nyilvános szóbeli árverésen 1913. évi augusztus hó 1-től 1919. évi július hó 31-ig terjedő 6 évre a legtöbbet ígérőnek haszonbérbe fog adatni.

Az árverési feltételek a jegyzői irodában a hivatalos órák alatt bármikor betekintheők.

Nádalja, 1913. évi június hó 4-én.

Kekezovich István,
jegyző.

Kosztity Milán,
bíró.

2-2

Eladó házhelyek.

A Thököli-ut kertváros-

részben **55 darab**

különböző nagyságu

30-14

házhely olcsón és kedvező fizetési feltételek mellett **eladó.**

Bővebbet a tulajdonos

Benya Antal, Kalap-utca 31.

UJ RŐFÖS ÉS DIVATÁRU ÜZLET.

Van szerencsénk Zombor város és környéke n. é. közönségének tudomására hozni, hogy Petőfi-utca 3. sz. a. Vuits P.-féle házban, a nagyszerbtemplom átellenében a mai kor igényeinek minden tekintetben megfelelő

uj rőfös- és divatáru üzletet

nyitottunk, amelyet a legegyszerűbb és a legmodernebb árukkal rendeztünk be. Amennyiben az árukat a legnagyobb és legismertebb gyárakból szereztük be, úgy módunkban áll a nagyérdemű közönséget a legolcsóbb árak mellett pontos és szolid kiszolgálásról biztosítani. A n. é. közönség szives rendeléseit várva, maradtunk

kiváló tisztelettel

50-23

DÓDITS és OPANCSÁREV.